

Afgørelser – Reg. nr.: 03550.01

Fredningen vedrører: Bælum Mølle - Afvist

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet   04-04-1968

Fredningsnævnet

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET >

IKKE FREDET
INDHOLDSFORTEGNELSE

- Kendelse af 4/4 1968 [ofn - 1913/67]
om stadfæstelse af (citeret)
- (-) Kendelse af 1/4 1967 [nævn] om
ikke at frede.

843 SKØRPING

1316 IV SV

MATRIKELFORTEGNELSE

(ajour pr. 4/4 1968)

Fredningen omfatter (helt eller delvis) følgende
matrikelnumre:

af ~~Bælum~~ By, Bælum

Gældende matrikulært kortbilag: ✓

Se også REG. NR.:

U D S K R I F T

a f

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

=====

År 1968, den 4. april, afsagde Overfredningsnævnet følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 1913/67 vedrørende fredning af arealer ved Bælum mølle.

I den af fredningsnævnet for Ålborg amtsrådskreds den 1. april 1967 afsagte kendelse hedder det:

"Ved skrivelse af 10. april 1965 begærede Danmarks Naturfredningsforening rejst fredningssag angående området beliggende nordvest for Bælum, omfattende bakkedraget mellem Bælum Nørgård, Voergård, Spamøllevad og jernbanelinien: jfr. vedhæftede kort, hvor området er indtegnet. Af skrivelsen skal citeres følgende:

"Det stærkt kuperede område danner en naturlig helhed, idet det på alle sider omgives af lavtliggende arealer: Mod øst af Bælum Bæk-dalen; mod nord af brede engstrækninger, hævet havbund fra stenalderen (litorinahavet), mod hvilke der især mod nordøst står stejle brinker; mod vest af Bøthuse-Bækdalen og mod syd af dalen, hvori landevejen fra Bælum mod nordvest har sit forløb. Da området har en betydelig højde i forhold til omgivelserne (60 m o.h. ved Bælum mølle), er det stærkt iøjnefaldende, og der er tillige en meget vid udsigt over store dele af Østhimmerland fra arealets højst beliggende partier.

Naturforholdene er stærkt vekslende, idet området på grund af de mange stejle partier i vid udstrækning har været intensivt udnyttet. Mange biotoper er derfor udviklet. Tidligere eller nuværende græsningsarealer udgøres af de stejle sydvendte skrænter (vest for møllen; stærkt iøjnefaldende fra vejen) med tørbundspræget græsurte-lichen vegetation med meget smukke enekrat og de delvis lyngklædte skrånninger mod nordøst, ligeledes med enekrat. I områdets nordlige del er en betydelig del af dette hede-enekrat tilplantet med nåleskov. På den stejle litorinaklint mod nordøst findes gammel løvpilearter, kvalkved, birk. I den nordlige del findes en tilgroningsmose (sphagnum-mose) med surbundsvegetation. Øst for Vorgård og længst mod nord findes agerjord. Arealerne er for 1/3 vedkommende dækket af fredskov og legale fredninger.

Da området således har stærkt vekslende naturforhold, rummer fine udsigtspunkter og er af betydelig landskabelig skønhed samt i øvrigt må tillægges såvel naturvidenskabelig som rekreativ betydning, finder Danmarks Naturfredningsforening det fredningsværdigt i henhold til naturfredningslovens § 1.

Der nedlægges følgende fredningspåstand:

Arealernes nuværende driftsform skal opretholdes. Arealer med vedvarende græsning skal således fortsat udnyttes til græsning og må ikke opløjes eller tilplantes. Ændring i driften af de med enekrat bevoksede arealer må kun finde sted med de påtaleberettigedes tilladelse.

De påtaleberettigede kan foranledige foranstaltninger iværksat til enekrattens regeneration.

Nyplantning af nåletræer uden for de nu til plantager udlagte arealer må ikke finde sted, og nåletræer må ikke indplan-

tes i de med løvtræ bevoksede områder.

Bebyggelse skal ikke være tilladt bortset fra nødvendige bygninger eller tilbygning til allerede eksisterende landbrugs-ejendomme.

Camping må ikke finde sted.

Opstilling af boder, skure, master el. a. skæmmende indretninger må ikke finde sted.

Bilophugningspladser eller lossepladser må ikke etableres på arealerne.

Terrænformerne må ikke ændres. Grus- eller kridtgravning skal ikke være tilladt.

Offentligheden skal have adgang til at færdes til fods ad eksisterende veje og stier.

Påtaleret tillægges fredningsnævnet for Ålborg amtsråds-kreds, Naturfredningsrådet og Danmarks Naturfredningsforening."

I medfør af naturfredningslovens § 10 har bekendtgørelse været indrykket i Statstidende for den 8. maj 1965 samt i flere lokale blade. Ved anbefalet skrivelse af 4. s.m. er ejeren og de i øvrigt i ejendommen ifølge tingbogen interesserede været indkaldt til møde den 9. juni s. å., dog undtagen ejeren af matr. nr. 1 af Bælum by og sogn, lærer Johannes Krogh, med hvem der ved deklARATION, lyst den 13. oktober 1964, var indgået af-tale om fredning.

Fredningsbegæringen vedrører uanset det store område, be-gæringen omfatter, kun 9 lodsejere, herunder Bælum-Solbjerg kom-mune, der ejer bl. a. matr. nr. 1 aa Bælum Nørgård, Bælum sogn (Bælum by og sogn) på hvilken findes på en smuk bakketop den ca. 50 år gamle Bælum Mølle , hvorfra haves en vid udsigt. Sognerådet har vist megen interesse for møllens bevarelse og har inden for de

seneste år sat den i stand. Nævnet har, efter aftale med sognerådet, forhandlet med Nationalmuseets Mølleudvalg om at overtage møllens vedligeholdelse. Udvalget har dog i skrivelse af 28. marts 1962 (D K 40018) erklæret, at man ikke anså møllen af så kulturhistorisk værdi, at man agtede at frede den. Statens tilsynsførende med de private skove har i skrivelse af 14. januar 1966 fremsendt et kort (bilag 7), hvoraf fremgår, at en væsentlig del af den skov, der omfattes af fredningsbegæringen, nemlig ca. 48 ha, er underkastet fredskovpligt.

Under det nævnte møde den 9. juni 1965 var, foruden ejerne, mødt som panthavere Hellum-Hindsted Herreders Sparekasse og husmandsbrugskommissionen. Endvidere var repræsenteret Danmarks Naturfredningsforening og Fredningsplanudvalget for Ålborg amt. Samtlige lodsejere, samt en repræsentant for de jagtberettigede, landsretssagfører Jørgensen, Nørresundby, med undtagelse af Ålborg-Hadsund jernbanen, protesteret mod fredning, dog var sognerådet ikke tilbøjelig til at godkende en mindre fredning omkring møllen. Nævnet har i den anledning optaget forhandling med sognerådet, men nævnet har fået den opfattelse, at dette ikke ønsker at gå frivilligt med til en fredning, idet sognerådet mener selv at kunne drage omsorg for en sådan. Efter at sagen har været gennemdrøftet i nævnet adskillige gange, har man ikke kunnet opnå enighed. Det er bl. a. gjort gældende, at den i naturfredningslovens § 25, stk. 2, nævnte 300 meter-zone fra skovbryn måtte være tilstrækkeligt værn mod bebyggelse. Det er oplyst gennem amtsvejinspektoratet, at bl. a. vejen, der mod syd afgrænser området, er adgangsbegrænset.

Da det heromhandlede område ikke findes at opfylde betingelserne i naturfredningslovens § 1" er

konklusionen sålydende:

"Den af Danmarks Naturfredningsforening ved skrivelse af 10. april 1965 fremsatte begæring om fredning af de heri omtalte arealer vil ikke være at tage til følge."

"Et af nævnsmedlemmerne afgiver sålydende

d i s s e n s

Det til fredning foreslåede område, Bælum bakker, finder jeg i høj grad fredningsværdigt. De frembyder ikke så få lighedspunkter med de nordpå liggende fredede Muldbjerger ved Dokkedal, men de virker venligere ved deres afvekslende natur, jfr. beskrivelsen i fredningsbegæringen. Bælum mølle på sin bakketop er medvirkende til at give landskabet en særegen stemning. Men ganske bortset fra møllen er der fra Møllebakken og fra andre højtliggende partier i området en vid udsigt bl. a. mod øst ud over Vildmosen, bag hvilken man i klart vejr kan skimte Kattegat. De i området værende fem oldtidshøje, hvoraf de to nordligste er synlige i stor afstand, fortjener at omtales.

Et blik på det vedhæftede kort vil vise, at en ikke uvæsentlig del af området er omfattet af naturfredningslovens § 25, stk. 2, (300 meter-zonen fra skovbryn). Flertallet af nævnets medlemmer synes at være af den opfattelse, at denne lovbestemmelse, jfr. ovenfor, yder tilstrækkelig fredningsmæssig beskyttelse, og at landbrugsjorden ikke bør fredes, netop fordi det er landbrugsjord. Med hensyn til det første mener jeg, at en vis begrænset fredning vil være på sin plads for at sikre, at også de i stk. 3 i samme lovbestemmelse anførte bygninger kun placeres på steder, hvor de æstetisk gør mindst skade. En planlægning i så henseende behøver ingenlunde at være i strid med den pågældende ejers interesser. Med hensyn til det andet moment

skal bemærkes, at fredningsbegæringen jo netop tager sigte på at bevare landbrugsjorden som sådan. I hvert fald bør en fredning efter min opfattelse udformes på en sådan måde, at der ikke lægges ejeren af landbrugsjord nogen hindring i vejen for at udnytte denne jord landbrugsmæssigt. Det skal i denne forbindelse understreges, at jeg, ligesom vist også flertallet af nævnsmedlemmerne, er imod, at der tillægges offentligheden anden adgang til området end den, ejeren tillader, dog bortset fra et begrænset areal (ved møllen og vejen hertil). Sognerådet, som ejer af dette areal, har, som ovenanført, givet udtryk for, at det selv anser sig i stand til at frede dette areal med adgang for publikum. Hertil skal blot bemærkes, at en fredning tager sigte på forhold langt ud i fremtiden, og der haves ingen sikkerhed for, at sognerådet til stadighed ønsker at eje arealet. Ved en fredning heraf vil der formentlig kunne ydes erstatning, der så kunne danne basis for en fond til møllens bevarelse. Den omstændighed, at møllens omgivelser fredes kunne muligvis også give anledning til, at det tidligere omtalte mølleudvalg ville være mere tilbøjelig til at medvirke helt eller delvist til bevarelsen af møllen."

Kendelsen er indanket for Overfredningsnævnet af Danmarks Naturfredningsforening med påstand om fredning i overensstemmelse med foreningens påstand for fredningsnævnet. Denne anke er støttet af fredningsplanudvalget for Ålborg og Viborg amter.

Det bemærkes indledningsvis, at det er uhjemlet, at det af Bælum-Solbjerg sogneråd valgte medlem af fredningsnævnet, der er medlem af sognerådet, har deltaget i den afsluttende behandling af fredningssagen, jfr. naturfredningslovens § 3, stk. 2,

5. pkt.. Efter denne bestemmelse må - hvor en fredningssag udelukkende eller tillige angår en ejendom, der tilhører vedkommende kommune - kun den udenfor kommunalbestyrelsen valgte person (medlem eller suppleant, hvoraf en skal vælges udenfor kommunalbestyrelsens midte) deltage i sagens behandling. Overfredningsnævnet har imidlertid ikke fundet tilstrækkelig anledning til at hjemvise sagen, men har optaget den til overvejelse i realiteten.

Overfredningsnævnet har den 28. oktober 1967 foretaget besigtigelse, hvorunder fredningsplanudvalgets repræsentant påviste grænserne for såvel en fredning efter naturfredningsforeningens påstand som efter det i kendelsens side 4 nævnte mindre fredningsforslag. I besigtigelsen deltog endvidere repræsentanter for Danmarks Naturfredningsforening, Naturfredningsrådet, fredningsnævnet og Bælum-Solbjerg kommune samt enkelte lodsejere.

Ved den efterfølgende forhandling, hvor de fleste lodsejere var mødt, fastholdt Danmarks Naturfredningsforening med tilslutning af planudvalget og Naturfredningsrådet den for nævnet nedlagte påstand, idet man betegnede området som velegnet til rekreative og undervisningsmæssige formål, ligesom man fremhævede beliggenheden i nærheden af andre fredningsinteresseområder. Fra lodsejernes side fremsattes protest mod fredningen, dog at sognerådet i betragtning af kommunens interesse i at bevare selve møllebakkepartiet uberørt, kunne tiltræde den "lille" fredning mod tilkendelse af erstatning i form af arealerstatning til kommunen som lodsejer samt et skønsmæssigt beløb til møllens bevarelse.

Det er Overfredningsnævnets opfattelse, at i hvert fald dele af de pågældende arealer er af en sådan karakter, at der kan

rejses spørgsmål om at frede dem. Dette gælder navnlig visse udsigtspunkter og partiet omkring møllen. Efter alle foreliggende omstændigheder - herunder det forhold, at en væsentlig del af området er undergivet i al fald nogen beskyttelse navnlig mod bebyggelse gennem fredskovpligt eller som omfattet af byggeliniebestemmelserne i naturfredningslovens §§ 2 og 25, stk. 2, - finder Overfredningsnævnet dog ikke tilstrækkelig motivering for at søge gennemført en fredning på dette sted, ej heller for selve møllebakkepartiet, idet en bevarelse af dette område findes at være en naturlig kommunal opgave, hvorved bemærkes, at der ikke i henhold til naturfredningsloven kan ydes erstatning til selve møllebygningens vedligeholdelse.

T h i   b e s t e m m e s :

Den af Danmarks Naturfredningsforening nedlagte fredningspåstand tages ikke til følge.

Udskriftens rigtighed
bekræftes

E. Jensen
E. Jensen.